

Lunds universitet

Institution för kommunikation och medier

Retorik B, Uppsats 7,5 hp

Amina Sadiqbeyli och Olivia Stenlund

Ethos och stil i svensk gangsterrap
en analys av den svenska gangsterrappens retorik

Examinator: Mika Hietanen

Handledare: Joni Wallin Lämsä

VT 2024

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	2
1. Inledning	3
1.1 Bakgrund	3
1.1.1 Gangsterrap.....	3
1.1.2 Einár.....	4
1.1.3 Haval.....	4
1.1.4 Händelseförlopp.....	5
1.2 Syfte	6
1.3 Tidigare forskning	6
1.4 Material och metod.....	7
1.4.1 Analysobjektet	7
1.4.2 Ethosanalys	8
1.4.3 Stilanalys	8
2. Analys	9
2.4 Trendsetter.....	12
2.5 SÖDER OM 08	13
2.6 DANSÅ	15
2.7 SOUTHSIDE.....	18
3. Resultat och avslutning	22
3.1 Jämförelse av de utvalda låtarna	22
3.1.1 Likheter.....	22
3.1.2 Skillnader.....	22
3.2 Avslutning	23
Käll- och litteraturförteckning.....	24

1. Inledning

I många år har gangsterrapen i Sverige haft ett stort inflytande över samhället.¹ Inte sällan är det gängkriminella nätverk som ligger bakom musiken. Låtarna är därför förknippade med våldshandlingar, övergrepp och en destruktiv livsstil. I denna uppsats är syftet att rikta fokuset från kriminaliteten till det retoriska perspektivet, men kopplingen mellan musiken och kriminella handlingar tas fortfarande i beaktande. Vi vill undersöka retoriken bakom artisternas låttexter och hur artisterna eventuellt tänkt när de skrivit. Vad är deras syfte med musiken? Varför används just det språket som återfinns i texterna? Det har inte tidigare forskats inom dessa ämnen och ingen har tidigare tittat retoriskt på låttexterna, därför vill vi nu göra det.

1.1 Bakgrund

1.1.1 Gangsterrap

Den svenska gangsterrapen har vuxit fram och blivit en subkultur av musikgenren hiphop. Musiken inom gangsterrap har flera tydliga återkommande teman, men frågan är om låtarna skildrar en viss verklighet eller om de glorifierar en viss livsstil. Är gangsterrapen fiktion, verklighet eller möjligtvis en kombination av dessa? För över trettio år sedan var låttexterna inom denna genre nära förankrat med en riktig verklighet, texterna bar på olika budskap och detsamma gäller för dagens gangsterrap.²

I mitten av 00-talet startade en ny våg inom genren för svensk gangsterrap. Den kom att lägga grunden för det som idag toppar de svenska spellistorna med musik. Det var musikgruppen ”Kartellen” som stod för den nya sortens gangsterrap som började skildra brott och rappa om händelser på ett sätt som ingen tidigare gjort. Även kollektivet ”Byn Block Entertainment” skapade musik av samma karaktär som ”Kartellen”. Svensk gangsterrap kom omkring mitten

¹ Hasan Ramic, ”Svensk gangsterrap – en kriminell framgångssaga”. *Arbetet*. Publicerad 2019-03-12. <https://arbetet.se/2019/03/12/svensk-gangsterrap-en-kriminell-framgangssaga/> (Hämtad 2024-06-03).

² Stina Ahlinder, ”SVT förklarar: Vad är gansterrap?”. *SVT Nyheter*. Uppdaterad 2023-10-24. <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/vasternorrland/vad-ar-gansterrap--dwjct1> (Hämtad 2024-05-19).

på 00-talet att bli väldigt populär och sedan dess har desto fler artister anslutit sig. Artister som Einár, Z.E, Dree Low och Antwan hör till den skara som var en del av denna utveckling.³

1.1.2 Einár

Nils Kurt Erik Einar Grönberg, mer känd som Einár föddes och växte upp i en av Stockholms förorter, Enskededalen. I tidig ålder såg man att han hamnade snett och började umgås med personer inom fel kretsar. I brist på stöd och hjälp insåg han att skolan inte var något för honom och enligt Einár själv vände han sig istället till ”gatan”. Einár började även i tidig ålder med musik, han var duktig på det han gjorde, men det var inte förrän år 2019 när han släppte sin låt ”Katten i trakten” som han slog igenom. Bortsett från hans framgång inom musiken fick han även handskas med mycket problematik. I tidig ålder blev han omhändertagen enligt LVU och han har även blivit placerad på olika HVB-hem i sina yngre tonår. Einár har inga direkta kopplingar till ett särskilt kriminellt nätverk, vilket möjligen är en av orsakerna till hans impopularitet bland andra rappare.⁴ Einár vann år 2020 ”årets nykomling” och ”årets hiphop” på grammisgalan och efter det skrev och släppte han mer musik som gång på gång placerades högt upp på topplistorna.⁵

1.1.3 Haval

Haval Khalil är född och uppvuxen i en av Stockholmsförorten Husby. Hans föräldrar kom till Sverige året innan han föddes och han beskriver sin familj som helt vanlig i det området där han växte upp. Haval har blivit dömd för ett flertal brottsliga handlingar. Han var delaktig i ett rån mot en guldbutik i Norge och fick avtjäna sitt straff på anstalten Ringerike. Under tiden som Haval avtjänade sitt straff kom han i kontakt med musiken, han beskriver det som att han kan uttrycka sig allt bättre i skrift än i tal och började därför skriva låttexter när han satt inne. Hans musik spred sig och han kom i kontakt med producenten Manny Flaco som

³ Simon Sarnecki, ”Så tog hiphop om droger och kriminalitet över topplistorna”. *SVT Kultur*. Publicerad 2020-01-16. <https://www.svt.se/kultur/sa-tog-hiphop-om-droger-och-kriminalitet-over-topplistorna> (Hämtad 2024-05-23).

⁴ Sveriges Television, ”Einár 2002-2021”. *SVT play*. Publicerad 2022-01-13. <https://www.svtplay.se/video/jQ76xz6/einar-2002-2021> (Hämtad 2024-05-16).

⁵ Grammis, ”Nominerade”. *Grammis*. <https://grammis.se/nominerade/page/9/> (Hämtad 2024-05-18).

hjälpste honom med det första albumet "INLOGGAD".⁶ Förutom rånet i Norge har Haval även blivit dömd för inblandning i kidnappningen av artisten Einár.⁷

1.1.4 Händelseförlopp

Efter det att Einár släppte låten "Katten i trakten" gick det bara bättre och bättre för honom som artist, men det kom med en baksida för honom som privatperson. Av många ansågs han inte passa in i den miljön han umgicks i och det störde en hel del människor att han skrev låtar om ett liv som de ansåg att han själv inte kunde stå bakom och relatera till. Einár var etniskt svensk och för de andra rapparna ute i förorterna som ofta kom från en annan bakgrund än vad Einár gjorde skapades snabbt irritation och avsky gentemot honom som rappare.⁸

I april 2020 är Einár med om både ett kidnappningsförsök och en kidnappning där förövarna lyckas lura honom till en lägenhet för att förnedra och pressa honom på pengar, videoklipp på honom laddas upp på nätet och händelsen är något han skriver om mellan raderna i olika låtar, framför allt i låten "Unge med extra energi".⁹

Natten den 18 april 2021 skjuts en ung man ihjäl i stadsdelen Kista som är belägen i västra Stockholm. Polisen granskar fallet och drar vissa paralleller till att mordet ska ha kopplingar till gängkriminalitet.¹⁰ Det visar sig senare att den skjutna mannen har nära anknytning till rapparen Haval, de var brorsor. I samband med att Dara, som han hette, blev skjuten till döds,

⁶ DOPEST, "Vem är: Haval Dopest.se". *Youtube*. Publicerad 2020-06-01.

<https://www.youtube.com/watch?v=3egIZ26gsRo&t=52s> (Hämtad 2024-05-22).

⁷ Beri Zangana, Linda Hjertén, "30-tal män med kopplingar till Vårbynätverket döms igen". *Aftonbladet*. Publicerad 2022-02-18. <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/a7d4vO/hovrattens-dom-gallande-varbynatverket> (Hämtad 2024-05-18).

⁸ Sveriges Television, "Einár 2002-2021". *SVT play*. <https://www.svtplay.se/video/jQ76xz6/einar-2002-2021> (Hämtad 2024-05-18).

⁹ Sveriges Television, "Einár 2002-2021"

¹⁰ August Håkansson, Johan Edgar. "Ung man skjuten till döds med flera skott i Kista i Stockholm". *Aftonbladet*. Uppdaterad 2021-04-19. <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/86093d/ung-man-skjuten-till-dods-med-flera-skott-i-kista-i-stockholm> (Hämtad 2024-05-19).

släpper Einár en ny låt. Låten är lekfull och kommer att diskuteras senare i uppsatsen, men av ett flertal personer finns en mening i låten som kan vara kopplad till mordet på Dara.

Hösten 2021 skjuts Einár till döds i Hammarby sjöstad, veckan därpå skulle han ha blivit förhörd i samband med kidnappningen som han varit med om, men det blev inte av.

Åklagarna förväntade sig inget samarbete i målet eftersom han tidigare varit klar i frågan att inte medverka, men i och med hans död blev det en omöjlighet.¹¹

1.2 Syfte

Syftet med uppsatsen är att undersöka hur stil och ethos uttrycks i svensk gangsterrap.

Genom att fokusera på dessa aspekter kan vi bättre förstå hur artister använder stilfigurer och strategier för att skapa ethos i syfte att skapa trovärdighet och förmedla sitt budskap. Detta är intressant eftersom denna undersökning kan ge insikt i hur retoriska element används för att förmedla en mening i musik. Frågeställningen är därav följande: *Hur uttrycks stil och ethos i svensk gangsterrap?*

1.3 Tidigare forskning

Det finns ingen tidigare forskning kring hur just retoriken, med fokus på stil och ethos, uttrycks i gangsterrap. Däremot finns det studentuppsatser som berör ämnet gangsterrap. Vi har hittat två exempel på studentuppsatser där gangsterrappen står i fokus. Den ena handlar om hur gängkriminalitet avbildas i den svenska rapkulturen.¹² Den senare berör religiösa teman i svensk gangsterrap.¹³ Gemensamt för dessa två uppsatser är att båda kommer in på gangsterrappens samhällspåverkan. Tanken är att vår uppsats ska specialisera sig på hur specifikt stil och ethos tar uttryck i gangsterrappen. Detta skiljer sig från den tidigare forskningen vi har hittat gällande svensk gangsterrap. Därför finns det ingen tidigare forskning berörande hur stil och ethos uttrycks i gangsterrappen.

¹¹ Johan Ronge, Kim Malmberg, Simon Larsson, "Rapparen Einár ihjälskjuten inatt". *Expressen*. Uppdaterad 2021-10-22. <https://www.expressen.se/nyheter/krim/svenske-rapparen-einar-ihjalskjuten-i-natt/> (Hämtad 2024-05-16).

¹² Carolina Bengtsson och Lisa Wendel, "Gängkriminalitetens soundtrack: En kvalitativ studie om hur gängkriminalitet porträtteras inom svensk gangsterrap". (kandidatuppsats, Umeå universitet, 2024).

¹³ Ellinor Tellebo, "Jag har inte hittat Gud, men jag har hittat musiken: En kvalitativ textanalys om religiösa teman i svensk gangsterrap". (Uppsala universitet, 2022).

1.4 Material och metod

De två valda analysmetoderna är stilanalys respektive ethosanalys. Syftet är att analysera fem valda låtar utifrån dessa för att komma fram till ett resultat och kunna svara på frågan om hur stil och ethos uttrycks i svensk gangsterrap. Vi har valt att undersöka specifikt stil och ethos eftersom metoderna är intressanta och relevanta när det kommer till låttexter. Stilanalys hjälper oss att förstå hur artister använder språkliga verktyg för att förstärka sina budskap. Stilfigurer kan även påverka hur texten uppfattas, skapa starka bilder och framkalla känslomässiga reaktioner hos lyssnaren. Genom att analysera ethos får man dessutom en insikt i hur artister använder språket för att vinna lyssnarnas förtroende. Att undersöka stil och ethos i svensk gangsterrap är således intressant då vi möjligen får en helt annan bild av hur artister med kopplingar till kriminella nätverk använder språket som ett verktyg.

1.4.1 Analysobjektet

För att utföra denna analys har fem olika låttexter valts ut varav samtliga har kopplingar till gängkriminaliteten i Sverige. Dessa låtar är kopplade till varandra och visar ett tydligt händelseförlopp. De utvalda låtarna är av stark karaktär, där både brott och andra våldshandlingar speglas i texterna. Det rör sig främst om artisten Einár och mordet på honom till följd av låtarna. Vår uppgift är att analysera låtarna ur ett stil- och ethosperspektiv. Slutligen görs en jämförelse mellan låtarna utifrån de valda analysmetoderna. Låtarna som analyseras har vi valt för att de går att koppla till ett händelseförlopp och till en viss artist, Einár. Vi anser att dessa låtar som vi valt är bäst lämpade för vår analys och att det finns mycket att analysera och gå djupare in i än att bara lyssna på dem.

De utvalda låtarna är följande:

1. Unge med extra energi - Einár
2. Trendsetter - Einár och 23
3. SÖDER OM 08 - Sickan
4. DANSA - Einár och ADAAM

5. SOUTHSIDE - Haval

1.4.2 Ethosanalys

Ethos är en utav tre delar i den så kallade pisteismodellen där även de retoriska begreppen logos och pathos finns inkluderade. Ethos handlar om trovärdighet och hur man skapar förtroende hos sina läsare och åhörare. Det går att skapa lojalitet och förtroende hos en publik på olika sätt och som talare och skribent gäller det att bilda ett starkt ethos för att lyckas övertyga sin publik.¹⁴ Det är lättare att övertyga när publiken litat och accepterar det som talaren eller skribenten presenterar och skapar i olika sammanhang. I denna uppsats ska därför en ethosanalys appliceras på ett urval texter från genren gangsterrap för att utreda och djupdyka i den retorik som eventuellt påverkar och finns med i låtarna inom ramen för svensk gangsterrap.

1.4.3 Stilanalys

En stilanalys går bland annat ut på att hitta stilfigurer i en text eller ett tal. Vårt syfte med metoden är att analysera stilfigurerna och deras innebörd. Därmed ligger fokuset på språket och inte själva texten. Anders Sigrell skriver i *Retorisk kritik* att en stilanalys inriktar sig på partesmodellens tredje del, *elocutio*, som betyder just ”språklig utformning”.¹⁵ Han nämner även att stilanalyser går ut på att identifiera de termer och begrepp i syfte att upptäcka aspekter av språklig påverkan som annars hade riskerat att undgå oss. Vidare skriver Sigrell om de tre stilmivåerna vars rötter befinner sig hos Aristoteles. Dessa är hög stil (genus *sublimis*), mellanstil (genus *medium*) och låg stil (genus *humile*). Hög stil är ett smyckat språk med många stilfigurer. Det högtidliga språket används ofta för att beröra åhöraren och visa starkt pathos, det vill säga *movere* enligt Ciceros modell om talarens tre plikter.¹⁶

¹⁴ Janne Lindqvist, *Klassisk retorik för vår tid* (Lund, Studentlitteratur AB, 2016), 74.

¹⁵ Anders Sigrell, ”Retorisk stilanalys: ironi, presuppositioner och metonymier” i *Retorisk kritik*, red. O. Fischer, P. Mehrens, J. Viklund (Ödåkra: Retorikförlaget, 2014), 119-121.

¹⁶ Lindqvist, *Klassisk retorik för vår tid*, 84-85

Mellanstilen handlar om balans. Några stilfigurer fungerar, men inte alltför många. Detta används för att visa ethos och därmed behaga publiken, *delectare*. Den låga stilen innebär ett tydligt, naturligt och explicit språk utan några stilfigurer. Lyssnaren behöver inte djupdyka in i vad talaren menar eftersom allting är uttalat. Denna stilnivå är passande att använda när man vill undervisa och styrka sitt logos, *docere*. I denna uppsats ska de valda låtarna analyseras utifrån en retorisk stilanalys. Tanken är att hitta stilfigurerna och därefter identifiera stilnivån hos respektive låt.

2. Analys

Låten ”Unge med extra energi”¹⁷, skriven av rapartisten Einár, handlar kort sagt om artistens liv, från liten till där han var då låten skrevs. Olika scenarier beskrivs, en del situationer tydligare än andra. Det finns skeenden i låten som skrivs mellan raderna, men som kan kopplas samman med andra låtar, händelser som skett och svar på tal. I april år 2020 blev Einár kidnappad av ett antal rivaler, han förnedrades på olika sätt och efter detta släpptes ”Unge med extra energi” där han kommer med hintar om kidnappningen och att han klarade sig bra och nu är ”lejon” och de andra ”lamm”.

Ethosanalys

”Jag tror jag aldrig gjort en fucking läxa i mitt liv”, ”Där jag kommer från istället man vill flexa i en bil” - Artisten och människor i hans krets vänder sig tidigt till en annan verklighet och vardag än den i skolan. Det visar hur man från en tidig ålder väljer att vara rebellisk och strunta i något så viktigt som skolgången och istället visa sig tuff på gatan och ”flexa i en bil”.

Vid 12 års ålder beskriver Einár i låten att han ”baxade skotrar” och att han ”aldrig varit på nåt kollo” istället var han ”ute med polarn” för att de var ”coolast” och det var coolare att ”vara ute med polarn” än att vara på ”nåt kollo”. Det liv som texten handlar om är ett liv som

¹⁷ Einár, ”Unge med extra energi lyrics”. *Genius*. Publicerad 2020-09-28. <https://genius.com/Einar-unge-med-extra-energi-lyrics> (Hämtad 2024-05-22).

en del människor kan relatera till. De som lyssnar på denna låt kan uppfatta och relatera till textens innehåll på ett annorlunda sätt i och med att det är artistens egna upplevelser av situationer som speglas och det skapar ett starkt ethos.

Längre in i låten, när han blivit 13 år började han umgås med ”Paki” och i låten beskrivs ”Paki” som en som ”vet vad som gäller”. Han har koll och sa ”Vi japp allt och alla, bror, här det är vi som styr och ställer” som att ingen går emot dem, de äger stället de umgås omkring och Einár kunde känna sig säker i hans närvaro. ”Paki” verkar i låten som en person man inte går emot och att just Einár är vid hans sida gör honom mer trovärdig och respekterad vilket också indikerar på stark ethos.

”Jag blandar upp min hasch här med två cigaretter” - Denna mening visar ett tydligt användande av narkotika vilket är starkt anknutet till vad han rappar och skriver om. Även denna mening ”Jag och vänner gick med tabbar och drömde om massa bling” kopplas till det kriminella livet, där vapen och lyx speglar deras vardag. De som lyssnar på musiken förstår att artisten har koll på vad han skriver om och att han därför inte skriver strunt utan istället är trovärdig.

”Ey, folk blev avundsjuka, tänkte ”kolla killen” Här har vi stått varje år, här vid grillen” - Plötsligt kunde Einár få in mycket pengar och bli mer framgångsrik än dem och det fick dem att tappa det. ”jag märker hur de alla brinner”. De som stått vid grillen ansåg det inte rättvist att de kämpat och att Einár plötsligt skulle kunna skapa sig en framgång när han skrev om saker och ting han enligt de ”vid grillen” inte ens kunde relatera till.

”Flera millar och tabbar och, bror, jag gör vad jag vill” - Låten visar hur Einár plötsligt fått mer kraft och självförtroende. Han började tjäna pengar och bli omtyckt av allt fler, men det var även de som tillslut hatade honom.

”Ey, man lurade mig fint och fick allt att vara chill. Sen när jag kom dit, de hade ordnat upp allting” - I låten förstår man att Einár pratar om kidnappningen. Han skapar sig tillit genom att lyfta fram det han varit med om även fast det kan innebära en viss fara.

”fegisar, de hatar på en svenne, uh De hatar att se han i dessa gränder, uh” - Einár var svensk och många störde sig på att han sjöng och agerade som något han inte var. Där finns hans ethos inte med honom från hans fiender håll eftersom de antydde att han gjorde fel och skrev felaktigt.

”Om man klarar nåt sånt där är man långt ifrån en fjant Jag står ändå kvar, jag är lejon, du är lamm” - Einár ville i låten poängtera att han klarade av något så hemskt som kidnappningen han utsattes för och att han idag är större och bättre än de som låg bakom den grova brottsliga handlingen.

Stilanalys

”Ey, jag önskar mamma att jag fucking mådde bättre” - Upprepningar av denna mening finns med i låten för att förstärka känslan av ånger och ångest som Einár vill förmedla över att hans liv blivit som det blivit.

Det finns med ett flertal metaforer som gör låten bildlig, det går att måla upp bilder av det som skrivs - ”Jag är lejon, du är lamm” som kan symbolisera styrka och makt gentemot svaghet. ”Folk som aldrig hört av sig börjar bygga upp, få kontakt”, där ”bygga upp” ger en bild av att folk återkopplar till Einár efter en tids frånvaro och i detta fall när han plötsligt gjort bra arbete ifrån sig inom musiken.

Texten bygger mycket på slang och direkt tal vilket både kopplar artisten närmare sina lyssnare, men låten blir också direkt mer vardaglig och lättare att reflektera kring. När man ska analysera textens stil tillhör den mestadels högstil, med tanke på dess stilfigurer och det grova språket som kommer till uttryck. Däremot finns även en vardaglig ton, med ett språk som mer liknar ett typiskt talspråk, men där samtidigt en frustration av vad han varit med om lyser igenom.

2.4 Trendsetter

Låten ”Trendsetter” av Einár och artisten 23 släpptes år 2021.¹⁸ Den handlar om att artisterna sätter trender och på så sätt är förebilder för människor. Språket är vulgärt, mycket slang och andra nyare uttryck. Som lyssnare får man en tydlig känsla av att det ligger någonting otäckt i luften, nästintill hotfullt. Frasen ”Jag berättar vad vi gör, det är grovt” förekommer exempelvis i refrängen. Nedan görs en ethosanalys, följt av en stilanalys.

Ethosanalys

”Vi sätter trender, trendsettas”. - Här försöker Einár och artisten 23 positionera sig som trendsättare, vilket kan skapa en aura av auktoritet och inflytande. Detta blir också tydligt med tanke på att låtens titel är *Trendsetter* samt att termen upprepas flera gånger.

”Jag gjorde mig en åttahundratusen på en kväll”. - Detta påstående handlar om att snabbt tjäna stora summor pengar. Det används för att ge intrycket av framgång. Påståendet kan även ses som en uppmuntran, att det snabbt går att få ihop mycket pengar om man lever som Einár.

”Jag chillar i Marbella när du sitter i en port”. - Att nämna en exklusiv plats som Marbella kan förstärka bilden av Einár som framgångsrik och välbeställd, vilket visar starkt ethos. Frasen är däremot aningen nedvärderande, då han framställer sig som överlägsen. Detta går

¹⁸ 23 & Einár, ”Trendsetter lyrics”, Publicerad 2021-04-02. *Genius*. <https://genius.com/23-and-einar-trendsetter-lyrics> (Hämtad 2024-05-23).

möjligen hem hos många, men å andra sidan finns det säkerligen vissa som ogillar den högmodiga stilen. Hos de sistnämnda riskerar ethoset att falla.

”Arre morrar som en pitbull”. - Jämförelsen med en pitbull kan signalera en tuff och självsäker attityd, vilket kan förstärka Einárs image som en stark och respektingivande individ.

Stilanalys

”Jag gjorde mig en åttahundratusen på en kväll” och ”Fråga mina fans, jag har aldrig släppt nåt dåligt”. - Tydliga hyperboler, det vill säga överdrifter. Artisterna sjunger säkerligen detta för att visa makt och framgång, men i lyssnarnas öron är dessa fraser märkbara hyperboler.

”Jag spelar mina kort rätt”. - Denna fras är en metafor. Det är tydligt eftersom Einár använder uttrycket på ett bildligt sätt för att beskriva att han har fattat kloka beslut i livet.

”Arre morrar som en pitbull”. - Detta är en liknelse eftersom Arre jämförs med en pitbull.

Utifrån stilanalysen dras slutsatsen att låttexten tillhör hög stil, detta eftersom låten innehåller massa stilfigurer som smyckar språket, trots att de är vulgära. Exempelvis metaforer, hyperboler och slang förekommer upprepade gånger.

2.5 SÖDER OM 08

”Söder om 08” är en låt av rapparen Sickan.¹⁹ Han är vän med Haval och har därigenom kopplingar till Vårbynätverket. Låten svarar på den föregående låten som analyserats, Trendsetter av Einár. I princip hela Söder om 08 handlar om Einár och kan därför ses som en attack mot honom som artist och privatperson.

¹⁹ Sickan, ”SÖDER OM 08 lyrics”, 27/8 2021, *Genius*, <https://genius.com/23-and-einar-trendsetter-lyrics> (23/5 2024).

Ethosanalys

”Stanna kvar här i samma trakt, det är inga semester i Marbella”. - Denna fras är ett tydligt påhopp på Einár, detta eftersom Einár sjöng i Trendsetter om att han hänger i Marbella medan motståndarna är kvar i samma område. Sickan försöker, genom att ha med den meningen, med största sannolikhet framstå som en maktfull person som inte är rädd för att hoppa på en annan artist. Detta pekar på starkt ethos då han positionerar sig som auktoritär.

”Den här skiten slutar mellan fyra vägg eller två meter under gegga”. - Uttrycket ”mellan fyra vägg” anspelar på att sitta i fängelse. ”Två meter under gegga” innebär att vara avliden och ligga i graven. Sickan menar således att ”den här skiten” (Einár) antingen kommer att hamna i fängelse eller dö till följd av hans levnadssätt då han bråkar med ”fel” människor. Efter att ha analyserat frasen förstår man att detta är ett uppenbart hot mot Einár. Sickan försöker framstå sig själv som farlig och allvarlig.

”När han väl kommer och stänger gapet, du blir inte jappt, du blir rapead”. - Även detta är riktat mot Einár, både som ett hot och ett hån. Sickan syftar till den gången Einár blev kidnappad (”rapead”) och förolämpar honom för det. Att bli rapead anses vara grövre än att bli jappt, därför är detta också menat som ett hot.

”Du är inte värd mer än vad ett skott kostar” och ”Jag är inte rädd för att dö”. - Sickan fortsätter att visa sitt avstånd till rädsla. Den sistnämnda meningen får honom att framstå som modig och principfast, vilket kan stärka hans ethos, i synnerhet med tanke på att han har kopplingar till Vårbynätverket och vill möjligen skapa sig ett större namn där. Men å andra sidan kan man som lyssnare anse att Sickan är en hjärtlös och oetisk individ. I det fall sjunker ethoset förstås.

Stilanalys

”Sitter hellre som misstänkt än att falla kort som ett offer”. - Detta är en synekdoke. Det är en retorisk stilfigur där en del representerar helheten eller vice versa. Här representerar ”att falla kort” ett misslyckande eller att bli ett offer i en större kontext.

”Den här skiten slutar mellan fyra vägg eller två meter under gegga”. - Denna del innehåller både metaforer och en antites. De fyra väggarna är, som tidigare nämnt, en metafor för att sitta i fängelse och två meter under gegga betyder att ligga i graven. De två metaforerna bildar en antites, vilket är en kontrast mellan två motsatta idéer eller objekt. Här kontrasteras livet inom fängelseväggar med döden och begravning. Det framhäver i sin tur de extrema konsekvenserna av livsstilen som beskrivs.

”Fråga inte vad som har hänt, vet bara att man får ligga som man bäddat”. - Att man får ligga som man bäddat är ett välkänt svenskt ordspråk, men man kan även applicera uttrycket under stilfiguren sentens. En sentens är en levnadsregel eller tänkespråk. Begreppet fungerar dock även som ett kort och slagkraftigt uttryck. ”Man får ligga som man bäddar” är därför ett utmärkt exempel på en sentens eftersom det sammanfattar en visdom om ansvar och konsekvenser på ett koncist sätt.

Även denna låt tillhör uppenbarligen hög stil. Många och lite ovanliga stilfigurer förekommer, såsom exempelvis sentens och synekdoke. Dessa förekommer sällan jämfört med t.ex metaforer. Stilfigurerna i denna låt används för att beröra och skapa en känsla hos lyssnaren, vilket gör att den klassas som hög stil.

2.6 DANSA

Låten ”DANSA” släpptes 24 september år 2021 av Einár och artisten ADAAM.²⁰ Låten är ganska lekfull, men innehåller delar som går att koppla samman med en viss händelse.

²⁰ Einár, ADAAM, ”DANSA lyrics”. *Genius*. Publicerad 2021-09-24. <https://genius.com/Einar-and-adaam-dansa-lyrics> (Hämtad 2024-05-22).

Dessutom upprepas meningar där Einár visar sitt starka ethos på olika sätt genom att hänvisa till sådant som förknippas med det liv han rappar om och sådant som klassas som ”cool”. I och med att låten inte har ett så hårt omfång av ord och uttryck som det brukar i dessa typer av låtar kan det vara svårt att plocka fram vad som kan vara problematiskt med texten och vad som sticker ut, men det ska genom en ethos- och stilanalys göra saken mer tydlig och klar.

Ethosanalys

”Vi stod och rappa´ för varandra tills vi pippade folket” - I meningen visar Einár hur han och ADAAM har kämpat och arbetat sig upp från gatan till toppen. Det visar på att artisten har kämpat och lyckats och det skapar tillit hos publiken.

”Plats på topp, vadå fått den? Jag ba´ fått av handling” - I texten blir det tydligt vad budskapen med meningen är. De vill visa att de har kämpat och understryker att framgången är resultatet av egna ansträngningar och inte något de fått gratis.

”Fullt med Henny jag hållt i koppen” - Henny ska delvis symbolisera Einárs ekonomiska framgång eftersom det är en dyr sorts congac och det ger en viss status och trovärdighet att skryta om sådana materiella ting.

”Jag och Nisse, vi inte samma som dem”, ”Ey, bror, vi går hundra på dem alla” - Skapar en stark känsla av auktoritet hos artisterna när Einár rappar i låten och ser sig själv och sina närmsta som överlägsna andra.

”Ey, jag svär på min mamma, kolla vart jag hamna” - Genom att svära på något så viktigt som hans mamma förstärker han sitt ethos genom att försäkra att något verkligen stämmer.

”Brorsan, jag ska pull up på er block och spilla blod inatt Efter du är gone, jag ser till att din bror” - Detta kan kopplas till Havals bror som några dagar innan denna låt släpptes blev mördad. Einár skriver därför mellan raderna, men han hade möjligtvis en hämndlystenhet efter kidnappningen.

Stilanalys

”Klockan som är på mig kostar mer än allt du handlat” - Tydlig hyperbol i och med att det är överdrivet att en enda klocka skulle kosta mer än allt någon annan handlat. Meningen ska försöka visa att artisten är förmögen och samtidigt vill Einár hävda sig bättre än denna ”du” och visa på den status hans klocka innebär.

”Jag valde gatan, bror, jag skickade bollen” - Denna mening går i stil med analogi då Einár i detta fall kan sägas ha valt en annan livsstil mer skilt från den som följer samhällets traditionella normer.

Det finns en viss typ av allitteration där olika ord kommer efter varandra i låten och skapar en rytm och känsla. Exempelvis ”till” och ”toppen” gör låten alltmer behaglig att lyssna på.

Låten har en lekfull ton med ett flertal stilfigurer som gör att det platsar in som en låt med högstil, men den är inte så grov och inte skriven med ett så vulgärt språk som resterande låtar i denna analys så den kan på sätt och vi platsa mer under mellanstil. Låten går enkelt att följa med i, men språket är ändå smycket till den grad att känslor kommer fram i texten. Till skillnad från vanlig musik finns budskap skrivna och gömda bakom stilfigurer och mellan raderna vilket gör det till mer högstil.

2.7 SOUTHSIDE

Låten ”SOUTHSIDE” är skriven av artisten Haval och släpptes den 16 juni 2023.²¹ Texten är grov och kan knytas samman till en viss annan artist, nämligen Einár. Låten beskriver Haval som karaktär, med våldskapital och det liv han lever. Det finns både intressanta stilfigurer att analysera och en givande ethosanalys att ta i beaktande för att komma åt texten eventuellt djupare budskap och sida.

Ethosanalys

”I’m born and raised in a rough town” - Denna mening som påbörjar låten visar hur Haval framträder som en stark karaktär, men även bidrar till att stärka artistens ethos. Artisten vill visa vad han gått och går igenom och hur tuff han måste vara för att klara av det liv han lever.

”Jag mucka’ nyss ifrån Kumla” - Genom att nämna att han nyligen blivit släppt från ett välkänt fängelse i Sverige visar han sin färska erfarenhet av rättssystemet och livet på gatan. Det etablerar honom som någon som verkligen levt det livet han rappar om.

”Southside, killers, raised by villains Robbers, dealers, Stockholm (drillers)” - Detta visar hur Haval har god kännedom om det destruktiva gatulivet. Han kan tolkas som en insider som både blivit ”raised by villains” och har koll på de livsförhållanden som livet präglas av och det skapar stark tillit i det han säger.

”Mannen, här det går fel fort Du starta’ kriget med fel ort” - Detta kan kopplas till konflikten som Haval hade med artisten Einár i och med att de tillslut kunde räknas som rivaler efter

²¹ Haval, ”SOUTHSIDE lyrics”. *Genius*. Publicerad 2023-06-16. <https://genius.com/Haval-southside-lyrics> (Hämtad 2024-04-22).

kidnappningen och möjligtvis låten DANSA och Dara, Havals brors död. Meningen från låttexten ger också referenser till specifika situationer vilket förstärker hans auktoritet.

”Jag fick se när de poppa’ han FaceTime” - Direkt involvering i gatuvåldet när det i låttexten framgår att han bevittnat våld på nära håll.

”Hur kan du vara så dum? Du rappar mycket om kulor Jag skicka dem i din mun” - I denna mening syns hur Haval förminskar trovärdigheten hos andra som kanske bara skriver och pratar om våld samtidigt som Haval själv påstår sig ha handlat på sättet han skriver.

”Men din rapp om brorsan var ful, bre Hur kan du vara så dum?” - Här vänder sig Haval till någon och denna någon tros vara Einár. Detta eftersom det även riktats misstankar kring att Einár låg bakom mordet på Havals bror Dara och därefter själv fick ta sitt straff och därmed mördas som hämnd.

”Du starta' krig, du förlora' Det kändes bra när jag vann Din gäri ute och horar Jag tror hon saknar sin man Din mor i rätten och golar Jag kan inte tro det är sant Du skulle stannat i skolan Lakk, sluta leka med gun” - Alla dessa kopplingar går att dra till Einár och därmed är Haval ganska uppenbart en fiende. Einár hade en flickvän och en mamma som betydde mycket för honom och han hoppade av skolan och valde rappen och det destruktiva livet med ”gun” istället för ”skolan”.

”Får han gå ner på alla fyra Röd klänning, ya Shakira” - När Einár kidnappades blev han utsatt för förnedring på olika sätt. Bland annat begick gärningsmännen övergrepp på honom genom fysiska angrepp och han blev iklädd en kvinnokläder, likt en ”röd klänning”.

Stilanalys

”Jag har hål i min lunga” - En metafor som ska förstärka bilden av smärta eller skada, det kan vara i antingen fysisk eller psykisk mening.

”Din boy, han spelar too much clown” - En metafor för att föreställa en person som betar sig löjligt genom att uttrycka det som ”clown”

”Kom ihåg du var ett litet fan Skicka´ ner dig till Neverland” - En hyperbol som genom en överdrift visar maktförhållandet mellan artisten och motståndaren.

”Växer aldrig upp Peter Pan” - En juxtaposition som ska framhäva kontrasten mellan vuxenliv och barndom, där Peter Pan därför ska stå för evig barndom. Detta för att sätta någon på plats som att personen aldrig växt eller kommer att växa upp och mogna.

”Jag mucka´ nyss ifrån Kumla Tillbaks till orten, det är touchdown” - Slang och en viss typ av jargong. ”Mucka” = frisläppt från fängelset, ”orten” = förort och ”touchdown” = återvända, anlända. Dessa ordval och valet av slang kan vara användbart för att koppla samman saker och ting till en viss miljö och en viss publik.

Textens stil är till största grad av stilen ”hög”. Det är många känsloladdade maningar och avsnitt i låten som får en som lyssnare att bättre förstå artisten och vad denne varit med om. Dessutom är språket väldigt laddat, det finns många exempel på hur ethos framhävs och många stilfigurer finns i texten och gör den mer smyckad. Det finns även referenser till olika personer och ting som många har koll på, exempelvis ”Peter Pan” och ”Neverland” och dessa påverkar också låtens form.

Förtydligande av begrepp

Baxa - Stjäla

Japp - Förstöra, mörda,
misshandla

Flexa - Skryta, imponera

Rapea - Kidnappa, våldta

Henny - Hennessy (congac)

Svär - Lova

Polarn - Kompis

Tabbe - Pistol

Poppa - Skjuta

Lakk - Alltså

3. Resultat och avslutning

3.1 Jämförelse av de utvalda låtarna

Efter att ha analyserat samtliga låtar har vi sett vissa återkommande mönster. Artisterna väljer att uttrycka sig på ett speciellt sätt där både hög status och ett smyckat språk står i fokus. Bägge analysmetoder har fungerat väl för att visa att låtarna innehåller många retoriska övertygelsemedel. Som läsare av analyserna ges man en inblick i hur artisterna gör för att vinna förtroende och få trovärdighet hos lyssnarna. Det är även intressant att se hur olika stilfigurer används för att stärka låtarnas budskap. Slutligen har vi kommit fram till många likheter mellan låtarna och några skillnader.

3.1.1 Likheter

Samtliga låtar använder uppenbarligen ethos för att visa makt och status. Artisterna beskriver sig själva som framgångsrika, inflytelserika och orädda, ofta genom att skryta om pengar, lyx och respekt från andra. Alla låtar utnyttjar dessutom personliga erfarenheter och verkliga händelser för att stärka sin trovärdighet. Exempelvis refererar Einár mycket till sitt eget liv och händelser han har upplevt, såsom t.ex kidnappningen. Vad gäller stilanalysen förekommer metaforer och liknelser mycket. Detta för att skapa starka bilder och förstärka budskapet. Exempelfraserna ”Jag är lejon, du är lamm” i ”Unge med extra energi” och ”Arre morrar som en pitbull” i ”Trendsetter” är liknelser som även används för att visa makt och orädsla. Överdrifter förekommer också ofta som ett sätt att framhäva status och framgång. Värt att nämna är även att samtliga låtar tillhör stilnivån hög stil eftersom låtarna är smyckade med så många retoriska stilfigurer, uttryck och ordspråk.

3.1.2 Skillnader

Det finns få skillnader mellan låtarna. De gör i princip på samma sätt, svarar på föregående låt i en ny låt och hotar rivalerna. Däremot är tonen den största skillnaden mellan specifikt

dessa låtar. I ”Trendsetter” och ”DANSA” visar Einár sitt ethos genom att skryta om sina framgångar och sin överlägsenhet gentemot andra. Det är inte en trevlig ton, men betydligt mindre aggressivt jämfört med de direkta hoten av Sickan och Haval. I ”SÖDER OM 08” och ”SOUTHSIDE” används ethos på ett mer attackerande sätt genom att explicit håna och hoppa på andra artister, främst Einár i detta fall. Einár har således en mildare ton i sina låtar i jämförelse med Sickan och Haval.

3.2 Avslutning

Sammanfattningsvis har vi sett att låtarna har mycket gemensamt med varandra utifrån en retorisk synvinkel. Artisterna bakom låtarna är från olika kriminella gäng och känner avsky gentemot varandra, men trots det väljer de att uttrycka sin stil och ethos på i princip samma sätt. De visar makt, status och trovärdighet genom personliga upplevelser, skryt och direkta attacker. Användningen av metaforer, liknelser, hyperboler och slang är utmärkande för deras stil. Stilnivån klassas därför som hög. Skillnaderna ligger främst i hur aggressivt de använder ethos och vilka specifika stilfigurer som används för att förstärka budskapen.

Käll- och litteraturförteckning

Ahlinder, Stina. "SVT förklarar: Vad är gansterrap?". *SVT Nyheter*. Uppdaterad den 24 oktober 2023. <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/vasternorrland/vad-ar-gansterrap--dwjct1>. (Hämtad den 19 maj 2024).

Bengtsson, Carolina. Wendel, Lisa. "Gängkriminalitetens soundtrack: En kvalitativ studie om hur gängkriminalitet porträtteras inom svensk gansterrap". Kandidatuppsats, Umeå universitet, 2024.

DOPEST. "Vem är: Haval Dopest.se". *Youtube*. Publicerad den 1 juni 2020. <https://www.youtube.com/watch?v=3egIZ26gsRo&t=52s>. (Hämtad den 22 maj 2024).

Edgar, Johan. Håkansson, August. "Ung man skjuten till döds med flera skott i Kista i Stockholm". *Aftonbladet*. Uppdaterad den 19 april 2021. <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/86093d/ung-man-skjuten-till-dods-med-flera-skott-i-kista-i-stockholm>. (Hämtad den 19 maj 2024).

Grammis. "Nominerade". *Grammis*. <https://grammis.se/nominerade/page/9/>. (Hämtad den 18 maj 2024).

Grönberg, Einár. "Trendsetter". Publicerad den 2 april 2021. *Genius*. <https://genius.com/23-and-einar-trendsetter-lyrics>. (Hämtad den 23 maj 2024).

Grönberg, Einár. "Unge med extra energi lyrics". Publicerad den 28 september 2020. *Genius*. <https://genius.com/Einar-unge-med-extra-energi-lyrics>. (Hämtad den 22 maj 2024).

Grönberg, Einár. Lumbrar Pérez Jakobsson, Adam (ADAAM). "DANSA lyrics". Publicerad den 24 september 2021. *Genius*. <https://genius.com/Einar-and-adaam-dansa-lyrics>. (Hämtad den 22 maj 2024).

Hjertén, Linda. Zangana, Beri. "30-tal män med kopplingar till Vårbynätverket döms igen". *Aftonbladet*. Publicerad den 18 januari 2022. <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/a7d4vO/hovrattens-dom-gallande-varbynatverket>.(Hämtad den 18 maj 2024).

Khalil, Haval. "SOUTHSIDE lyrics". Publicerad den 16 juni 2023. *Genius*. <https://genius.com/Haval-southside-lyrics>. (Hämtad den 22 maj 2024).

Larsson, Simon. Malmberg, Kim. Ronge, Johan. "Rapparen Einár ihjalskjuten inatt". *Expressen*. Uppdaterad den 22 oktober 2021. <https://www.expressen.se/nyheter/krim/svenske-rapparen-einar-ihjalskjuten-i-natt/>. (Hämtad den 16 maj 2024).

Lindqvist, Janne. *Klassisk retorik för vår tid*. Lund: Studentlitteratur AB, 2016.

Ramic, Hasan. "Svensk gangsterrap – en kriminell framgångssaga". *Arbetet*. Publicerad den 12 mars 2019. <https://arbetet.se/2019/03/12/svensk-gangsterrap-en-kriminell-framgangssaga/> (Hämtad den 3 juni 2024).

Sarnecki, Simon. ”Så tog hiphop om droger och kriminalitet över topplistorna”. *SVT kultur*. Publicerad den 16 januari 2020. <https://www.svt.se/kultur/sa-tog-hiphop-om-droger-och-kriminalitet-over-topplistorna>. (Hämtad den 23 maj 2024).

Sickan. ”SÖDER OM OM 08”. Publicerad den 27 augusti 2021. *Genius*. <https://genius.com/Sickan-soder-om-08-lyrics>. (Hämtad den 23 maj 2024).

Sigrell, Anders. ”Retorisk stilanalys: ironi, presuppositioner och metonymier”. I *Retorisk kritik*, red. O. Fischer, P. Mehrens, J. Viklund, 119-131. Ödåkra: Retorikförlaget 2014.

Sima, Jonna. ”Gangsterrap är ett rop på hjälp”. *Aftonbladet*. Publicerad den 17 januari 2022. <https://www.aftonbladet.se/ledare/a/oWPp1g/gangsterrap-ar-ett-rop-pa-hjalp>. (Hämtad den 8 maj 2024).

Sveriges Television. ”Einár 2002-2021”. *SVT play*. Publicerad den 13 januari 2022. <https://www.svtplay.se/video/jQ76xz6/einar-2002-2021>. (Hämtad den 16 maj 2024).

Tellebo, Ellinor. ”Jag har inte hittat Gud, men jag har hittat musiken: En kvalitativ textanalys om religiösa teman i svensk gangsterrap”. (Uppsala universitet, 2022).